

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díjak:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szer- kesztőnek, az előfizetési pénzek a pénz- tárnoki — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatálnak küldendők.
Egész évre — — — — —	4 frt	—	
Félévre — — — — —	2 „		
Negyedévre — — — — —	1 „	Kéziratokat nem adunk vissza.	

Hazaszeretet.

Bevallani szégyenlem, de úgy van, hogy a haza fogalma-eszménye sok ember lelkében elhomályosult. Kiveszett onnét. Kiölték kebléből a hitet, a hit volt tápláló dajkája a hazaszeretetnek, a hittel eltűnt e szeretet, e szeretet megszűntével homály borult e szent eszményképre is.

Nem úgy van? . . . Ezek előtt azután a múlt idők csudás szép cselekedetei, melyek hallatára most is lelkesedés szállja meg a nemest, meséknek tűnnek föl, melyekre mosoly téved ajakukra.

Nem úgy van? . . . Hát akkor miért hallgatott el, — tisztelet a néhány jeles kivételnek! — miért hallgatott el a hazafiás dal? Nincs talán költő, ki a szívet megillessen? Dehogy! Hanem mert a mai kort más eszmék ejtették meg. A mai kor nem hallgat a hazaszeretet énekére.

Nem úgy van? . . . Ó, bár ne úgy volna! Azért ti, akikhez eljut e gyöngye szó, gondolkodjatok fölötte s ápoljátok a magatok és mások szívében is azt a lángot, melyet hazaszeretetnek nevezünk.

Fázom a haza meghatározásától. Érezzük mindnyáján, de ki nem tudjuk mondani.

Föld, melyen először pillantottuk meg a napnak világát, hova gyermekségünk ezer édes emléke kapcsol, ahol férfi korunk élet-harcait átvívjuk. Föld, amelyen kedveseink szeretetét élvezzük. Föld amelyet hazafiak vére termékenyít s amely az ezer éves múlt dicsőségét hirdeti. Föld, amelyben apáink porlanak s amely a mi haló porainknak is nyugovó helyet fog adni. — Nyelv, melyre édes anyánk tanított, amelyen először tört föl szívünk mélyéből az imádság, midőn köszönetet rebegtünk Isteniünknek ártatlan örömeinkér. Nyelv, amelynek szépségeit akkor értjük igazán, ha olyan helyre jutunk, ahol a magyar szóra nincs felelet. Szó-gondolat, amely mozgásba hozza ereinkben a vért, lelkünkben ezer szép gondolatot termel s szívünket betölti édes vágyakozással valami üdvöset tenni az anyaföldnek, az édesen csengő nyelvnek, a kimondhatatlan eszménynek javára, mert mindezek összessége felel meg annak a sok mindennek, — amit ez egy szóval fejezünk ki: haza.

Kinek nem kedves a hazának földje? Kinek nem drága az a hely, melyhez ezer szent emlék láncza köti-fűzi! Láttam férfiakat, kik hosszas járás-kelés után visszatértek a helyre, honnét életük pályája eredt s annak a sok kedves emlékek édes terbe alatt, mely akkor lelkükre borult, ellágyultak, sirtak az örömtől. Mi ez? Törvény, mely ellen tenni lehet, de mely a szív mélyére írott marad mindig.

Ki nem tisztelné őseit, kik sokat fáradoztak, hogy neki nyugalmat, békét szerezzenek?

Kinek szive nem dobban meg, ha hallja a véreiről-őseiről szóló dicsérő éneket megcsendülnei?

„Nyelvében él a nemzet“ Tartom a költővel. A magyart a magyar nyelv tartja főkép össze. Ó, mennyi édes báj van a mi hazai nyelvünkben! Kinek volna mindegy, hogy ez, vagy más nyelven eszéli ki gondolatát felebarátjával? Eredj idegenbe s ha véletlenül találkozol magyar testvérrrel és hosszú nélkülözés után megcsendül füledben a kedves magyar szó: akkor fogod érezni, tudni, milyen drága kincs a nyelv.

Rudnyánszky-nak van egy ideillő köteménye, „Honvágy“ a címe Elmondom röviden a tartalmát. Amerikába esábitott a könnyű meggazdagodás reménye egy magyar munkást. Ott dolgozott a bánya mélyében Gazdagság helyett halálos betegséget szerzett magának. Ott fekszik halálos ágyán. Lázás álmai vannak. Talán messze országban ez az álom volt első öröme. Hiszi, hogy hajóra kél s közeledik hazája felé. Órának tetszik a pere, napnak az óra. de végre kikötnék Franciaországban, megcsokolja porát. — A vonat haladása lassú cammogás neki Kinos a várás ágyon. Ahogy megcsapja a hazának szellője, túlvilági boldogság önlök el egész valóján. Budapest haladása óriási lelkesedést szül benne. A haza nagyságának munkái közé áll s imádkozik a haza fölvirágzásáért. — És fölemelkedik az ágyon, karját lengetve magasra. Egy üdvösköltés. Visszahanyatlik. Halva van.

Valahányszor e köteményre gondolok, mindig elérzékenyülök, mert tudom hogy igaz ennek minden betűje, mert eszembe ötlök, hogy hány meg hány testvérem van így messze idegenben, akiknek első örömük is csak álomban jut ki s akiknek ez az első

boldog órájuk s egyszersmind utolsó is. Vágy, olthatatlan, hatalmas vágy ül a szív mélyén, űz-hajt vissza-vissza oda, ahol más a rög is, más a szellő is, a napnak sugára is. Ezt lehet tagadni, az ellenkező érzést lehet játszani, de megcáfolni nem. Ne gondoljátok, hogy az a gondolat, mely a számkivetettek utolsó óráját megkeseríti, hogy nem a hazának földjében fognak muló poraik nyugodni, ne gondoljátok, hogy e gondolat az igazság tartalma nélkül van.

Szeretni kell a hazát! Több nekünk a haza, mint dajkáló szülőnk, több mint testvérünk, rokounk, barátunk; több, mint mint miundekek együtt. Dajkáló szülőnk elhal, magunkra hágy, testvérünk új kört alakít, barátunkban gyakorta csalódunk. A haza hűségessé hozzánk. Ha a halál lecsókolja rólunk az életet, testünket magának jegyzi el.

Szeretni kell a hazát nem akárhogyan, de nagyon. Mindenki szeretheti nagy, tettekben megnyilatkozó szeretettel. Egy a mérték mindenkire. Aki magas polcon ül, felelősséggel teli állást tölt be: annak ép annyit az érdeme, ha megfelel, mint neked, aki — esetleg kis — körod kötelességeit híven betöltöd. Az egyik életével és vérével mutatja meg hazaszeretét, a másik tehetőségét szenteli a haza javának előmozdítására, a harmadiktól javait kívánja a haza. Mindenkinek készen kell lenni, hogy bármely pereben odaadja javait, följánlja tehetéseit, fölládozza életét.

Ilyennek kell lenni a hazaszeretnek! Eltekintve a haza eszményétől, mondd igazán, ugy-e rút önzés volna részedről a magad javát előbbre helyezni a közös, az általános jónál. Amit a haza javára áldozasz, azt véred javára teszed. A közös jó lebegjen mindig szemed előtt, annak előmozdítására tegyünk, amennyit csak tehetünk.

Szép a hazaszeretet, ha vallásossággal forrott össze. Majd azt mondtam, hogy csak is így állhat meg. Erős, megingathatatlan alapja a hazaszeretnek a vallásosság. Amikor a vallás a hazáért való küzdelemre bátorít: lelkünk előtt ragyogtatja a csillagokon túl viruló haza kellemeit, s megtanít, hogy a hazát szeretve érdemeket gyűjthetünk az örök hazára. A vallásosság csökkenésével csökken a hazaszeretet is. Azért új lobbanásra kell hozni mindkettőt, hogy egyik a másik lángját szítsa, mert örök igazság a költő szava:

„Így szép a hit s honszeretem
Egymás keblére hajóva.“

Mindszenty: Egri várban.

Szárnyat bont a lelkem, s száll-száll régen múlt időkbe, hazaszeretetet látni, szépségtől ittasulni

. . . Jézus közeledik tanítványai társaságában Jeruzsálem felé. Ráveti tekintetét a város mohos falaira s valami különös fájó érzés lepi meg keblét. Összeolvad lelkében a dicső múlt, a hálátlan jelen s a borzalmas jövő képe. Látja a híres várost, melyet Isten különös kegyelmébe fogadott, s dicsőséggel árasztott el. Előtte a szerencsétlen város, a szerencsétlen haza, mely nem ösmeri meg látogatottsá-

napjait. Fölt ünék előtte a jövő pusztulás: árokkal veszik körül, lerombolják falait, kő nem marad kövön. Érezi a fölgyújtott házak fojtó füstjét. Hallja a rémes kiáltásokat. Látja a kétségbeesettek futkosását, a sebesültek elhullását, a szorongatottak jajveszékeltése fülebe hat.

Elszorúli hazaszeretettől teli szíve s könnyekre váltja részvétét. Ime a legnagyobb hazafi, az Ur Jézus Krisztus hazája sorsán kesereg, sir. Isten sir a földi haza jövő sorsán. Gyémánt a könnyezésnek minden cseppje. Legfőbb példa a hazaszeretetre. . .

. . . Szárnyat bont a lelkem s száll — még messzebb múltba, régi dicsőséghez, lelkesedést nyerni, a hazáért meghalni tanulni.

Hőpölyögve tör előre Xerxesnek óriás serege. Mindent söpör magával. Kár is ellent állani. A spártai király kevesed magával ellenükbe áll a thermopilei szorosnál. Legyőzésük már-már lehetetlen, mikor áruló hátuk mögé vezeti az ellenséget. Még akkor sem adja föl Leonidász a harcot. Inkább meghal, csak a nemzet eljen.

Ez után a hazaszeretet, nem gondol a maga életével, csak a hazájéval. Lemond róla, csak megmentse a hazát.

Ide járunk, ehhez a tényhez hazaszeretetet tanulni.

. . . Szárnyat bont a lelkem s száll-száll közelebb időbe, közelebb országba, jó magyar hazámba

Pusztulás vihara jött e szép hazán át, leördelt, letarolt mindent a tatár. Nincs épség sehol: az élet-neműt idegen aratta le, a városok romokba dültek, temetetlen holtak hevernek szerteszét, nincs ki eltemetné, mert ki életben maradt, barlangokba bújt el, hogy megmenekedjék a biztos haláltól. — Elvonult végre a pusztító had. Elővánszorogtak búvóhelyeikről a megmaradt félholtak. Nagy, óriás munka vár rájuk, vár a királya: temetőből országot alkotni újra. IV-ik Béliát „az ország újra alkotójának“ nevezi a történelem. A hazaszeretnek gyönyörű példáját adta. Az ország jóléte e gész a szívén feküdt. Behozatott élelmi szerek megszüntették az éhséget. A földet újra művelni kezdtek. Fölépültek a városok, telepítésekkel benépesült az ország.

Ime, a munkás hazaszeretnek példája!

. . . Szárnyat bont a lelkem s száll-száll a nemzet fölött, abba az időbe, melyben ez a nemzet török iga alatt nyögött s megállapodik ott Eger vára fölött, hogy a magyar asszonyok hazaszeretétet lássa. Vár fokán férj és nő egymás oldalán barcolnak. Elisik a férfi. Kiragadja kardját, a nő s kettős erővel — a fájdalom és szeretet erejével — kaszabolja az ellenséget. — Mintha füstöt látnék Sziget vára feől a magasba szállni! Máglya az udvaron ezer drágaságból jó magasra rakva. . . Kirohan a vitéz, a hős Zrínyi Miklós a biztos halálba. —

Bátran haltak akkor az édes hazáért. Mi élni nem tudnánk érte? E hősök szívesen lemondtak mindennükről. Tőlünk keveset kíván. Ki tagadhatná meg édes jó anyjától? . . .

. . . Szárnyat bont a lelkem, száll s megáll-

podik az 1825-ik országgyűlésen, ahol tudományos egyesület föllállításának szükségességét vitatják, Mindenki át van hatva ez eszme igazságától. Nem beszélni, de tenni kell itt, gondolja Széchenyi István. Előlép a hallgatóság soraiból, szót kér s e nemes célra följajulja összes birtoka évi jövedelmét, 60 ezer frtot. A tudományos egyesület így alakult meg.

Csukd be szárnyad lelkem, meg lehetsz ittasulva, hogy a hazaszeretet ennyi szép tényén- emlékéu kissé elmerengtél.

Hiszem, hogy kit sem hagyunk hidegen e tények. Rád ily nagy dolgok talán nem várnak, de ha amit tehetsz, megfeszed hazáért, nem tettél kevesebbet e dícsőknél.

Nézd a hangját. Hogy dolgozik, fárad, míg felépíti kis birodalmát. Egy se henyél. Ha ellenséges kéz megbolygatja, hogy rátámad a tolakodóra! És az eszes ember, a magyar ember, tétlenül nézné, mint ütök dobra drága kincsét, mint vesz el hazája?

Szűz Mária a magyarok Védőasszonya. Szent István az ő kegyeibe ajánlotta az országot. A költő ajakával azt mondja a nemzetnek:

„Ó szép dicső hon, magyarok hazája!
A teljesülés áldott küszöbén
Figyelj anyádnak ezredes szavára;
Kertő tesz nagygyá: Isten és erény.“

Isten megadja segítségét, melylyel nagyságunk fölépíthető, ha nagyságunk másik alapja megvan. Ránk nehezült Istennek sujtoló keze, mert nem érnyes a magyar. Rablás, gyilkolás, erkölestelenség napirenden vannak. A becsületnek kard az ítélete. Ára van a szónak, az eskünek, megvehető a meggyőződés. Kifagyott sok kebelből a vallásosság, kihavadt a hit. — Ha szereted hazádat, azon munkálj, hogy meglegyen nagyságának alapja: az erény. Erény hit nélkül, vallás nélkül nem létezik. Nagyon ráuk illik az angol Jeffersohn sóhajtása: „Remégek hazámért, ha meggondolom, hogy az Isten igazságos és igazságossága örökké nem alhatik.“ Már ébredez igazságossága, csapásokkal figyelmeztet és ha meg nem értjük, föltámad egész erejével s elsöpör, miutna sohasem lettünk volna . . .

*

Szeressétek a hazát Támogassatok minden nemzeti intézményt, melyből a hazára haszon háramlik. Teljesítsétek polgári kötelességeket hiven és lelkiismeretesen. Kis teherért sok jóban részesültök.

Magyar anyák! ne feledjétek egy percre is, hogy a haza reményei ringnak karjaitokon. Ha megtanítottátok gyermekeiteket imádkozni, tanítsátok meg arra is jó korán, hogy nem másutt, de itt az édes magyar hazában terem számukra boldogság, hogy ez az a magyar föld, „melyen élni s halni kell.“

Szeressétek a hazát. Szeressétek örömeiben. Lelkesedéstelek-örömetek legyen szerencséjének ünnepi kísérete.

Szeressétek bánatában. Balogh Zoltán szavai szerint:

„Ne hagyjátok a hazát el
Balsorsában hűtleut!
Midőn fájó sebet tár fel,
Midőn bűja egyre gyűl, —
Szeressétek annál jobban,
Minél több vész közelég,
Minden szív, mely érte dobban,
Egy szép napját mentse meg.“

Ha sokan, ha mindnyájan fogjuk szeretni s e szeretetünket tettekben nyilvánítjuk (különbön nem is szeretet, csak hazugság) s munkálkodunk, fáradozunk azon, hogy a haza virágozzék, haladjon: akkor nem is fog a magyar elveszni, hanem nőni, gazdagodni és boldogulni . . . Ugy legyen! . . .

Violet Gyula.)*

A Szent Szív kultusza.

Püspök urunk ő méltósága múlt évi 4841 sz., főpásztori körlevelében az úr Jézus Szentséges Szívének tiszteletére hívja fel egyházmegyéjét.

Ő méltósága felismerte korunk vérző sebet, s azért mutat a Sz. Szívre mint egyedüli gyógyszerre! Minden kornak meg van a maga betegsége.

A századok vihara az embereket könnyűséggel dobja ide s tova, ezernyi sajnó sebet ütve a csüggedő lelkeken.

A tudósok kiszámították, hogy napoként 80-000 ember száll vissza az anya földbe, szüntelen intő jelül hagyva az élőknek a néma sírhantokat: „ember emlékezzél meg, hogy porból lettél és porrá leszel.“

Ki tudja, hogy ez óriás mulandóság áldozatainak lelkei közül, hány hagyja el porhüvelyét átokkal, mely neki talán sötét börtöne volt, melyet sohasem vagy nagy ritkán világított be a hitnek csak egy halovány rezgő sugara is. Es a lélek, ez az isteni szikra, évek hosszú során hasztalanul követelte jogát, kérve szabad levegőt a lelkiismeret fel-fel törő hatalmas szavával, míg lassankint elnémult a lelkiismeret is, a börtön mélyéből egy haldokló fájdalmas sohaja hallatszott még fel. Aztán ez is megtörtött s a fehéritett sírokban beállott a rothadás, a néma enyészet, melynek siri esendjét a hullaféreg lassu nyüsgése zavarta csak. Istenem! ily lelkeknek van-e orvosság a nagy mindenségben, van-e számukra a feltámadás reményének csak egy halovány foszlánya is? Talán nincs! Eötvös mondja: „hogy könnyebben építhetünk fel egy világot romjaiból, mint a hitet, ha egyszer szívünkben elveszett.“

Itt csak egy mindenható Isten segíthet, ki semmiből is teremteni tud.

Korunk betegsége: az elmék féktelensége, vakmerő apotheozise és a szívek elfásultsága.

Csak Isten teheti, hogy az emberi ész gögjét leuntja, megalázza, s a szívekbe új tüzet nyújtson. Igen, mert az ész legyőzésére hatalmában van a leghatalmasabb fegyver, a tekintély és hit hatalma, a szívek felélesztésére a szeretet éltető melege, lángoló heve.

Abban isteni mindenhatóságának egész tekintélyével lép fel, ebben isteni jótékonyágának egész tárházat nyitja

*) Mutatvány „A szeretet könyve“ c. művéből.

fel — és győz, lesújt, hogy feiemeljen, sebet enged üttetői szívünkre, hogy meggyógyítson.

A nagy világ vérző szívének egy mindenható szívre van szüksége, hogy meggyógyulhasson, — az orvoságnak arányban kell lenni a betegséggel. Es ha igaz az, hogy egy ember szívének vérét kionthatja egy hazáért s az egész világért csak egy Isten fia halhat meg: úgy most is csak az Úr Jézus Szentséges Szíve hozhat üdvöt az emberiségre.

A tyrsbelieknek az volt szokásuk, hogy a királyválasztásnál mindnyájan keletnek fordultak, s a ki a felkelő napot elsőnek megpillantotta, az lett a király. Egykor midőn így mindnyájan kelet felé fordulva várták a felkelőnapot, volt közöttük egy, a ki hátat fordítva keletnek, nyugot felől egy magas hegyormon látta meg, hogy a nap felkelt, melynek csúcsát előbb érinté a nap sugara, mint azokat, kik a völgyben várták a nap feljöttét. Mi is e század végén reményteljes várakozással tekintettünk a jövőbe az ébredő új évszázad hajnalába, gondolva, hogy az hozza meg korunk betegségére az orvosságot. Pedig ki tudja, mit rejt a a jövő méhébe, mi lesz az új század specialis betegsége . . . ?!

Ne a jövő esalfa reményeivel töltjük el lelkünket, hanem tekintünk vissza évezredekkel a Golgothán feltűnt vérző Szívre, onnan merithet minden század minden nemzedék orvosságot sajtó sebeire örök mindig. Jól érzi ezt a fenkölt szellemek sejtelve, s azért nem a jövőbe — a multba mutatnak vissza, — feljött már a nap, csak a kor nemzedéke nem veszi észre!

De lássuk miért legalkalmasabb tárgya imádásunknak Jézus Szentséges Szíve.

Az embernek, ezen mikrokosmosnak, ezen csodalkotásu gépezetnek: legfontosabb, legértékesebb testrésze a szív. A köztudat szerint az érzések székhelye, az élet központja. Innen van talán, hogy az ember előbb érzi szíve dobogását, mint ezze működését. Plinius megjegyzése szerint a régiek is, a szívet tartották a test központjának, az állati élet napjának, melyből a testet életető meleg és fentartó elem fakad, szétárad. „Nobilissima illa pars“, így ír, „in corpore animalium, quae sanguinem dispartit, et recipit. Hoc primum nascentibus in utero formari debet, deinde cerebrum sicut tardissime oculos, sed hoc primum mori, cor novissime.“ Alkotásában, működésében. művészies szerkezetében a szív, s ama bámulatos erejével, mely 24 óra alatt körülbelül 84 mázsányi súlynak felel meg, méltán felpézé, a tudós Hamburger Józsefnek csodálata tárgyát, melyből Isten létét képes volt bebizonyítani. Rendkívül finom szerkezeténél fogva közvetítő szervet képez a test és a lélek között.

Az öröm, fájdalom, bátorság, télelem, lelkesedés, csüggedés, szeretet, rokonszenv, ellenszenv, szóval az ember egész kedély világának hordnoka, székhelye a szív. A birtelen feltörő öröm, a lesújtó fájdalom kedélytrázó érzülete, melytől a lélek megreszket, megrázza a szívet is, s igen gyakran megtörténik, hogy a nagyfokú kedélyrázkódás megrepszti, s beáll a balál.

Ver a szív, ha rendes mozgásban van, dobog, ha a kedély hullámzása élénkebb keringésbe hozza a vért. Hozzá szalad a test vérenek minden caeppje, hogy benne felfrissüljön, hozzá viszi azon külső benyomások hatását, mely kevesebb mozgásba hozva a vért, rázuditja a szívre, miáltal

ez a gyorsabb systolg, vagy diastolg által érzi a hatás különféle benyomását, s reprodukálja lelkünk örömét, vagy fájdalmát. Innen van, hogy minden nép nyelvében a szív, mint az érzelmek szerepvivője szerepel. Már maga a Szentírás is, mint a fizikai élet centrumát, majd mint a lélek és a gondolatok székhelyét, az érzetek tüzhelyét, az értelem és kedély — a hit és vallás-erkölcsi élet központját állítja szemünk elé.

Igy pl. a próféták átvitt értelemben beszélnek a szív gondolatáról, melyből jönnek a gonosz tervek, mint Izaiásnál „szívökből szólottak a hazugság igéi.“ Jeremiásnál: „szívök csalárdságot jövendölek nektek;“ Ozeásnál: „és lön Ephraim mint az együgyü galamb szív nélkül“ — meggondolatlan — és ismét: „halljad eszteleu nép, kinek nincs szíved“, nincs eszed- mintha mondaná. Majd mint az érzetek székhelye említettik a szív, így Jeremiásnál: „szívem érzései felháborodtak bennem; Sirák fiánál: „oda van szívök öröme“; Ezekielnél: „megszomorították az igazak szívet hazugsággal“; Izaiásnál: „szívem eleped“ t. i. fájdalomtól; Jeremiásnál „szíved a fősvényesre, az ártatlan vér ontására és nyomorítására vagon.“ Majd mind a vallás-erkölcsi életnek központja említettik, így Jeremiásnál: „Seregek ura, ki vizsgálod a veséked és szíveket!“ „Kerestek engem és megtaláltak, midőn teljes szívetekből kerestek.“ „Atkozott ember, kinek szíve az Úrtól eltávozott.“ Ezekielnél: „szerezetek magatoknak új szívet, új lelk.t.“ „Msd meg szívedet gonoszagtól Jeruzsálem!“ Valamint a szentírásban, úgy használtatik a világ- és nemzeti irodalomban is a szív, a gondolatok, de különösen az érzelmek symboluma képen.

Mindez azt bizonyítja, hogy az emberek életében legfontosabb szerepet játsza a szív, s ezért képezi úgy a tudományos, mint a szépirodalomnak tárgyát oly gyakran.

Méltán tűzi ki tehát az egyház is Jézus Szívet tisztelt-imádás tárgyául — és nem egyéb testrészét, ámbár minden testrészt ép úgy egyesülve volt istenségével, mint a a szív. Mert mint minden ember életében: úgy az Úr Jézus életében a leguevezetesebb szerepet játszotta Szents. Szíve.

(Vége köv.)

A hét.

Az új esztendő *Vénusz* jegyében született, a megjelent öt bolygó között *Mars* nem mutatkozott — szóval minden jel arra mutat, hogy ez az esztendő a békéé.

Hát ez mind megeshetik Krétában, Spanyolországban, Amerikában vagy a nagy világ bármelyik zugolyában, csupán csak a magyar parlamentben nem. Itt az új év első hete még mind barcias jelszavakkal és kérdésatlansággal, pisztolydurranással telt ki. — A vén és ravasz rendezőnek vagyoni és politikai örököse Tisza István barcias beszéddel üdvözölte a láthatatlan zsinóroktól rángatott Bánfiyt. Az egész beszédben csupán egy igazság volt: „Az isteni gondviselés újjai kikutathatatlanok.“ Ezt mi aláírjuk, de megtoldjuk azzal, hogy az az isteni gondviselés a *gógós szeszélyt*, mely most egy ország megrontását célozza, meg fogja alázni egykoron s a népet kifogja szabadítani az erőszak vasvesszője alól. Ez annál biztosabb reményünk, mert épen olyan traktió vezetőjének szájából hallottuk az isteni Gondviselés lemlegetését, mely frakció eddig erre semmit sem adott.

A Pistuka beszéde egészen felvilágozta a miniszterelnök lohadó vakmerőségét s többek közt e jellemző szavakat válaszóla:

„Tartom a fegyvert a kezemben és le csak akkor teszem, midőn letehetően anélkül, hogy ez a párt megrövidülést és sércémet szenvedjen, anélkül, hogy a haza érdekeit ez által feláldozzam.“ Tehát mindenekelőtt a párt érdeke s csak azután a haza. Mindenekelőtt fenn kell tartani az érdekesövetkezést, a haza majd csak el lesz valahogy.

E paszszusban a cinizmus mellett az a vétkes naivság is (ez csak látszólagos ellentét) benn rejlik, hogy a liberális párt és a haza érdeke egy és ugyanaz. E szerint ez a következtetés is helyes lehetne: A liberalis rendszerben omnia venalia (minden eladó); de a liberalis rendszer és a haza egy és ugyanaz, — tehát a haza is eladó.

Köszöjünk szépen az okoskodást, de a nemzet még nem éreft meg annyira, hogy a hazát a bőrzére vigye. Ezt a liberális urak megpróbálhatják, mint a hogy meg is próbálták, de a tudvalevőleg a bőrzén leguamarább szoktak feltűnő és nem remélt bakások történni. Várjuk meg nyugodtan ezt a bukást, a ferges gyümölcs is hamar lehull.

Azonban ne mondja senki, hogy Bántfy kormánya örömet is ne tudna szerezni. Ime a „nem adózunk“-féle polgártársak nagy öröme immár miudentéle adó ekzekuciónak egy darabig vége. Az örömben azonban a komoly hazafiak számára nagyon keserű öröm is vegyült. A pénzügyminiszter rendelete nehéz dilemma elé állítja a polgárokat.

A rend és az állam (nem a kormány) érdeke okvetlenül megkivánja az adófizetést, mert eme olaj nélkül végleg megáll az állam gépezete. E szerint tehát adót önként és okvetlenül fizetni kell. De ezzel szemben viszont alkotmányos törvényeink határozottan kimondják, hogy az országgyűlés megszavazása ellenére fizetett adó, infamiát hoz az adózóra. Az említett törvények közül ezt leghatározottabban az 1504. l. t. c. fejezi ki, mely világosan kijelenti, hogy ha a vármegyék a maguk eltökéléséből s nem országgyűlési határozat alapján fizetnének adót, akkor „az ily vármegye nemeseinek közönsége ezen tényénél fogva egyetemes hitszegés vagy hamis eskü büntetésében és becsületének vagy emberiségének elvesztésében elmarasztalt s elítélt és az ország többi nemesei társadalmából kizárt és kirekesztett legyen.“ Már pedig senki sem tagadhatja, hogy ez a törvény épen az alkotmány biztosítására hozott s mai viszonyainkra alkalmazva arra való, hogy a parlamentnek legsarkalatosabb és legsajátosabb jogát a *büdzé megadását* ne tegye gyerekes formalitássá, hanem megvédelmezze minden megkönyékezés ellen s utját vágja a patensekkel való törvénytelen kormányzásnak. Mintha csak előre látták volna azok a gondos törvényhozó ősök, hogy eljöhét az a gyászos idő, midőn Magyarországon az abszolútizmust nem idegenek, hanem magyarok fogják újból meg újból behozni.

Kell-e tehát adót fizetni vagy nem?

Éppen ez azon kényes dilemma, melyre az előre bocsátottak alapján nem merünk felelni s bizzuk a megoldást kinek-kinek a lelkiismeretére.

*

A lelkiismeretre, erre a kisbíróra, amugy is nagy szükség van különösen ma, midőn az embernek könyörtelies szívét is csak csalásra használják fel az *áhumanizmus* lovagjai. A humanizmus nevében száz meg száz cimen nyittatják meg az ember tárcáját sokszor a legsanyarubb időben és mégis hányszor kell azt tapasztalni, hogy filléireinket országos gazemberek arra használták, hogy kényelmesen, munka nélkül, de nagy lábon éljenek.

Legujabban ilyen panama csapott be a fővárosi gyermek kert egyesületbe, hol az elnök és titkár úr büttlen kezelesen kapattak. A tény mellett szomorubb az, hogy az ilyen büttlen kezelő gavallérok olcsóbban kapják az igazságszolgáltatást, mint az a szerencsétlen családapa, kit éhező gyermekeinek siralmas állapota kényszerített egy kis elemózsia lopására. — Dehát a liberális rendszer mellett még sok mindent meg kell szoknunk.

+

T Á R C A

Mariska leányom halála *)

— 1893 dec. 17. —

Sötét, borongós volt az egész hét,
Nappal nem láttuk a napot;
Éjjel köd és felbő takarta
A millárdnyi csillagot.

Heted nap éjféltájban a köd
A mélységekbe üllepek,
Kék, csillagos palástot öltve
Várá az Úr napját az ég.

A csillagokból egy kiválva
Nyilként a föld felé repül,
Ezüst sugáris fényes aogyal,
Az Úr serény követje ül.

S megáll Budának ősi vára
Fölött, ott — ott, hol én lakom;
Nem gátolhatta senki semmi,
Benn termett a zárt ablakon.

Ott ültem én a drága gyermek
Kórágyn átölelve őt,
Erős karomból kölesönözve
A lankadónak új erőt.

És ő bizott az én erőmben,
Mely ifjusága éveit
Híven megövtá a bukástól,
Miut egykor zsenge lépteit.

Ketten küzdöttünk érte: én, a
Kétségb' esett szegény atya,
S az a váratlan szellem-ifjú,
Az égnek ékes aogyal.

S mily küzdelem volt az! halandó
És halhatatlan lény között,
A gyalgó föld az éggel, a test,
A szellemekkel étközött!

De hajh nem tarthatott sokáig,
Az egyenlőtlen küzdelem!
Míg én a drága gyermeket hön
Verő szívemhez ölelem:

A szellem-ifjú tiszta lelkét
Szárnyára véve eltűnnek!
S levetvén csillagos ruháját,
Biborpalástot von az ég.

*) Mutatvány Tomor Ferenck *Fájdalom Könyve* cím alatt kiadott előlégiából. (Budapest 1898. Nyom. a Hunyadi Mátyás intézetben. Ára 50 kr.)

Ugy várta a tüzek tűzét, a
Már régen nem látott napot,
Mely égre, földre felhozá a
Mosolygó szép vasárnapot.

Ilyent kívánt a drága gyermek,
Midőn Isten hazába ment,
Hogy tiszta mezben tiszta szívvél
Imádjá ott a Végtelent.

Ily szép vasárnap szállt az égbe
Az angyal tünde szárnyain
Lebegve fel — fel, végtelen fel
Napunk aransugárain!

S én meg-megállva ablakomban
Fül-föltekintek, ha talán
Megláthatnám a drága lelket
A kedves angyal oldalán.

KÜLÖNFELÉK.

— **Uj évi tisztelgések.** Uj év alkalmából püspök úr ő méltósága a káptalan, a kebli papság és a tanári karok együttes tisztelgését fogadta. Az egybegyültek nevében Fábian Sándor nagyprépost úr üdvözölte ő méltóságát felemlítve azt a fáradhatatlan tevékenységet, melyet ő méltósága úgy a lelki élet terén, mit a tanügy terén kifejt, melynek eredményei már is tapasztalhatók, áldást és hosszúéletet kívánt ő méltóságának. Ő méltósága egy képet lát — úgy mond válaszában — maga előtt és ez: papjainak és hiveinek illetve az egyes hitközségeknek egyesülése Jézus Szent Szívében. Azért kéri a papság és a tanárok közreműködését, hogy a kép megvalósulhasson. — Azután tisztelgett a városi tanács Novák Ferenc kir. tanácsos polgármester, a kir. törvényszék, ügyészség, járásbírórság Nemes Sámuel elnök, a posta és vasuti hivatalok Polónyi Gyula és Bochtánovits Sándor főnökök, a püspöki uradalmi tisztikar Bálinth Ferenc főerdész vezetések alatt. Tisztelgett még Szártory es. és kir. ezredparancsnok

— **Püspök úr ő méltósága** folyó hó 2-án egy pár napi tartózkodásra Budapestre utazott. —

— **Ünnepeink.** Szilveszter estjén a hálaadó isteni-izszteletet Fábian Sándor nagyprépost úr, a szentbeszédet pedig Szilveszter Ferenc praefectus tartotta. — Ujév napján az ünnepélyes szentmisét püspök úr ő méltósága végezte teljes segédlettel, a szentbeszédet Zlamál Agoston tanár tartotta. Vízkereszti ünnepén Fábian Sándor nagyprépost úr celebrált és Zlamál Agoston praedikált.

— **Püspöki ebéd.** Püspök úr ő méltósága uj év napján ebédet adott. Hivatalosok voltak erre a káptalan tagjai, püspök urnak vendégei: Döbrössy igazgató, Pál István

referens, Erdélyi dr. igazgató, Pápay státi mérnök, Szemlér tanár és a tanárok közül többen.

— **Tombolaestély.** Szilveszter estjén püspök úr ő méltóságának kegyességéből a papnevelőben tombolaestély volt. Ő méltósága 7 és 1/2 órakerkezett az intézetbe. Előbb Sipos Lajos főduktor üdvözölte a püspök urat, mire ő méltósága igen kegyesen válaszolt. Erre kezdetét vette a sorsolás. Mindenki kapott valamit, ki szobrot, ki tárcát (de nem üresen, egyikben egy 10 koronás arany volt), ki szivarokat vagy könyvet, sőt még krampuszokat is stb. Nyereménytár-gyakban részesültek az itt vakációzó gimnázisták is. — Végül egy ének és zenedarab zárta be a szép estélyt.

— **A görög kel. egyház uj érsek metropolitája.** Dec. 31-én választották meg — Metianu Jánost, az aradi gör. kel. püspököt Nagy-Szebenben érsek-metropolitának. Metianu most 72 éves. Született Brassó mellett levő Zernestben. Atyja földbirtokos volt és igen gondos nevelésben részesítette fiát. Az elemi iskolákat szülőfalujában, középiskolai tanulmányait a brassói gör. kel. nagy gimnáziumban végezte. Ezután Kolozsvárott bölcsezetet hallgatott, majd teológiát Nagy-Szebenben. Eleinte a közigazgatási pályára lépett, de csakhamar visszatért papnak, érezvén, hogy ez utóbbi pályára van igazi hivatása. Mint még egészen ifjú papot választották meg zsinati, majd kongresszusi taggá s az egyházügyi tanács életbossziglani tagjává. Mint zernesti esperes nagy érdemeiért szerzett magának az egyházközségek szervezése körül 1865-ben megválasztották országgyűlési képviselőnek. 1865-ben a nagyváradi egyházkerület vikáriusa lett s még ez évben aradi püspök. Ennek az egyházmegyének élén állott mindmáig.

— **Uj plebánia.** Marosújvár leányegyház, mely idáig a felveini anyaegyházhoz tartozott, püspök urunk ő méltóságának 5268-1898. sz. főpásztori intézkedése folytán 1899 január hó elsejétől kezdve anyaegyházi rangra emeltetett s mindenemű plebániái jogokkal felruházott.

— **Karácsonyest a Terézárvaiban.** „A Jézuska jő, és vajjon mit hoz?” E két kérdés fejezi ki minden gyermek lelki világát a szent karácsoni ünnepek előtt; rejtett kíváncsiság, boldog remény tükröződik vissza az ártatlan szemekből. Mikor aztán végre a kis Jézuska megérkezik, mikor érzi mindenik azt a szívet elárasztó meleget, azt a végtelen szeretetet, melyet közéjük hozott: lelkük telmagasztosul, s csak a jó, csak a nemes talál benne helyet. Avagy nem erről tanuskodtak-e azok az üde, ragyogó gyermekarcok, melyek a nagyszombeni Terézárvaiban karácsoni ünnepélyén mosolyogtak felénk?! Oh igen! Hisz ott volt közöttük a kis Jézuska, a kit ők annyira vártak, nemcsak szellemileg, hanem megérezkítve is; ott fektült szegényes jászolában mellette szűz anyja, nevelő atya, körülötte a meleget lehető barmok. Felhangzott a „Menyből az angyal” s mint valami szent zsolozsma szállt el az ájtatos gyermekajkáról. Majd néma csend következik, és kezdetét veszi a szép kis pástorjáték, mely kellemesen ható párbeszédében tudatja velünk a bűnbéres és megváltás dicső munkáját; megjelennek az égietől vezérelt pástorok, átadják ajándékaikat az Isten fiának, a ki elég kegyes volt rólnk sem feledkezni meg. „De vajjon mit hozott a Jézuska?” Gyermeknek volnának-e a körben állók, ha nem néznék kíváncsi vágyakozással az a mindenikök részére valamit tar-

toogató, fényes karácsonfát, s azt az ajándékokkal megrakott, nagy asztalt? A fa alatt ott áll közös atyjuk, elmondja szeretett gyermekeinek a kis Jézus üzenetét, s kéri őket, hogy mindazt mélyen szívükbe véssé, ne feledjék soba, végre pedig kiosztja mindazt, a mit angyalok által küldött számukra. A ki örömtől, őszinte megelégedéstől sugárzó arcokat óhajt látni, ide jöjjen! Az egyik boldogau szorítja magához a lezárt, nagy dobozt, s gondolja: „bizonyosan katonák vannak benne!“ A másik kíváncsian próbálgatja, hogy csakugyan lő-e az a puszka, meg az ágyú? Vajjon vannak-e kifestendő huszárok a festékhez; van-e ugró állat, vadállat, sat. sat. a kezébe adott dobozban? Hát még, mikor a karácsonfára kerül a sor! Mézes kalács, aranyos dió, füge, alma, cukorka . . . hullanak róla a sapkába. Mily boldog percek! Boldogok annyira, hogy alig merik elbinni, hogy a mit kezükbe adtak, csakugyan az ő jogos tulajdonuk. A boldogok között is van azonban egy boldogabb, a kis Szentkeresztí Gyuri, akit püspök urunk ő méltósága ezéltt egy évvel keresztelt meg. Bezzeg most nem rúgkapózott, mint akkor torkaszakadtából kiáltva az: „Akarsz-e keresztelkedni“ kérdésre: „Nem akarok, nem akarok, vigyenek el innen!“ Ez a világba dobott gyermek volt talán az egész földön a legboldogabb ama szent estén; de boldogok voltak összes társai is; leg- és legboldogabbnak pedig bizsultk azt, aki azoknak, a kik közül számosan édes ottbont és örömet hozó karácsonestét nem ismertek soha, ily nagy, ily véghetetlen boldogságot okozott. Nevét nem kell emlitenünk, gondolja és tudja mindeuki, hogy ki ezen angyallelkü, Jézus Szíve szerinti ember, a ki akkor érzi magát legboldogabbnak, a mikor boldogságot lát, a melynek alkotója ő maga. Isten éltesse a szegény árvákat oly melegen szerető legfőbb atyát! Sz. J.

— **Meghívó.** Méltóságos és főtisztelendő Kovács Ferenc apát, főesperes és plebános urat Pápa ő Szentsége házi főpapjának nevezvén ki, a marosvásárhelyi r. k. hitközség és a főesperesi kerület hívei a kitüntetett főpap tiszteletére 1899. január 8-dikán (vasárnap) a városi tanács-ház disztermébn déle-ött 11 órakor isteni tisztelet után hitközségi disz-ülést tart, a melyre t. c. urat szívesen meghívja. Gyűlés után a Transsilvaniai terme ben társas ebéd lesz, a melyre a jelenkező Csiky Miklós, Bárány János és Karácsony Márton bizottsági tagoknál történhetik. Maros-Vásárhely, 1899. január 1. Mikó Árpád, főispán. Hatfaludi István, ítéltábl. bír. Geréb Béla, polgármester. Csiky Miklós, hitközs. tanács. Csathó Ferenc, kir. tábl. elnök. Ávedik Simou, ítéltábl. bír. Lokodi János, hitközs. főgond. Bárány János, alszámvevő. Karácsony Márton, főgymn. igazgató.

— **Római hírek.** Ő Szentsége decz. 23. fogadta a bironoki testületet, az udvari papságot, Róma arisztokraciáját és a kath. egyesületek képviselőit, a kik rómaiszkás szerint, „un buon Natale“-t boldog karácsoni ünnepeket jöttek Ő Szentségének kívánni. A beszédet Parochi bitoros olvasta fel, a mire a Sz. Atya remek egy beszéddel felelt. Szóba hozta felséges királynénk, Erzsébet asszonyunk gyászos halálát, dicsérte a kormányokat, hogy egyesült erővel akarnak a társadalom felforgatói ellen fellépni. Panaszodik beszédében, hogy a kath. sajtót, munkasait el akarják nyomni, tette képtelenné tenni, hogy manapság hibául róják fel a pápságnak, ha hűen

ragaszkodik a pápához. Majd meg felegyenesedve erős hangon mintegy látnoki tekintettel festette a jövőt, a mely még több kesertiséget, szenvedést fog hozni az Egyházra és igaz fiaira. „De hát az Őr kezébe tesszük le mindentünket és az Őr nem hagyja el az övéit“ — Ő Szentsége e beszéde mellett élénk vita tárgya volt még Rómában az oly nagy hírre kapott Perosi egy tette. A fiatal művész, mint kath. pap, nem mutatkozott természetesen az egyházfosztogató Quirinalis udvari köreiben. Ez nem tetszett az olasz királynőnek, a ki feltűnő módon akarja maga köré gyűjteni a művészet és tudományok kimagasló alakját. Hogyan találkozhatték Perosival? Segítségére jött az „Academia di S. Cecilia.“ Perosinak ugyanis esetleg ép e napokban volt születés napja. A Caecilia-egylet tenát kedélyes egy estélyt akart rendezni „felsőbb kezdeményezésre“ Perosi tiszteletére, a mely estélyre „egészen véletlenül“ eljött volna a királyné is. Mivel „egészen véletlenül“ kellett az egésznek történnie, Perosinak semmit sem szólottak. Eljött az este, vele a királyné is. Várják Perosit. Látható örömmel sietnek a megérkező művész elé, megsugják, hogy „ime, eljött a királyné is!“ — A királyné? — kérdi meglepetten Perosi . . . ajánlja magát, kocsijára felugrik, hogy ő mintpap, mint a pápa hű fia nem léphet a királynő elé . . . Volt persze hű-hó a lapokban és sokak részéről Perosi gloriája immár fényevesszeten lón sárba tiporva. — A királynőnek különben már Perosi fellépésének kezdetétől fogva nem volt szerencséje. A mikor Perosi oratoriumát először mutatták be a „XII. Apostoli“ templomában, a királynő nem tudott alkalmas helyhez jutni. Felkértek egy „príncipe“-t, engedje át a királynénak loggiáját. „En pápai trónálló vagyok, a királyné az én házámba nem lép be“ — volt a válasz. Végül az Odescalchi-esalád egy rég befalazott erkélyét kellett sietve feltörnöök, hogy a királynő incognito onnan végighallgathassa Perosi művét.

Ő Szentsége a karácsoni ünnepek alatt jótékony célokra 33000 lírát osztott ki. Ez összegből 17500 lírát a város szegényei, 4000 lírát Róma szegény papjai és 11500 lírát jöviseletti szegény leányok és apácájeltek kaptak, hogy a „hozomány“ meglegyen. (Vera Roma.)

I R O D A L O M.

* **Egyedüli magyar szaklap,** mely a hitoktatásal behatóan és alaposan foglalkozik, és annak emelésére és fejlesztésére tekinteti a főnyílt, a: „Katholikus Tanügy“, a nevelés és tanítástügy összes ágait felölelő kath. ped. szakközlöny. Állandó rovatai: Általános pedagogia, Hit-tanítás, Népiskola, Tanítóképzés, Nőnevelés, Tanügypolitika, Kisdédováás, Kézígyességi oktatás, Tárcsa, Irodalom és művészet, különfék és Rövid közlemények. A „Katholikus Tanügy“ havonként 3-szor jelenik meg 12 oldalnyi terjedelemben és előfizetési ára egész évre csak 3 frt. Lehet erga 10 sacra is megredelni. A derék lapot, mely 1899-ben V. évfolyamát kezdi meg, a legmelegebben ajánljuk a ft. papság és tanító urak buzgó pártfogásába. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Érsek-u. 32. sz.

* **A Gerely-féle „Kis képes bibliák.”** Két kötet: az első az elemi iskolák I—II, a második a III—V. osztály számára.

A lelkipáztorkodással és a kiválóan hitoktatással foglalkozó papok már régóta érzik, hogy az elemi iskolákban mai nap is használt hit- és erkölcstan, édes testvérével a bibliai történetekkel együtt alapos átdolgozásra vár.

Nehézség, idegenszerűség, sok helyen túlterjengés, másutt a rövidség okozta értelmellenség jellemzi az egri kátét és bibliát.

Eme hiányok megszüntetésére vállalkozott Gerely József székesfővárosi hitoktató.

Az első és második osztálynak szánt „Kis képes biblia”-ja már közkedni forog. Oly munka ez, melynek életre valósságát a használat is bizonyítja, s melyet bátran adhat bárki a kezdő gyermek kezébe, mert az oda nem való mélység és dogmatikus alaposág, mi az elemi kátét és bibliát ködbe burkolja, itt nincsen.

E kis könyvecskében (meunyre lehetséges) világos, érthető minden szó, minden egyes kifejezés.

Igazán jól esik a hitoktatónak, ha nem látja a sok „ágazatot”, „cikkelyt”, „kinyilatkoztatást”, „lényt”, „lelki valósságot”, „mi végre” kitétel, mi sok óráját fölemésztí anélkül, hogy a homályt tanítványaira nézve sikerült volna megszüntetni. Szerző mindezeket ügyes körültekintéssel kiküszöbölte s mellőzött minden olyas kifejezést, miről eddig azt sem tudta a kezdő gyermek, ha magyarul-van-e mondva.

Ez csak az I—II osztály hitoktatásához szánt függelék nek, a „Kis képes biblia” kiegészítő részének előnye.

Mit mondjunk a Szentírás rövid kivonatáról, magáról a „Kis képes bibliáról”? 1-től a 25. szakaszig minden világos, érthető, egyszerű és keresetlen nyelven, a gyermekek nyelvén van elmondva.

Tankönyvnek beválik s oahjandó, hogy mihamarább jusson oda, hova szánták, a kisdudl gyermekek kezébe.

Gerely József munkájának II-ik kötetet a III—V. osztályosok számára írta.

Terjedelmesebb munka s első tekintetre az a kérdés támad, ha a bő hittananyag mellett feldolgozható-e? Csak a latszat szót ellene. Csupán össze kell hasonlítani a Röder-féle bibliával.

A Gerelyé 200 oldal, ez 72. Amabból a 70 illusztráció elfoglal 70 lapot, marad 130.

Ha most tekintetbe vesszük, hogy eme 130 oldal könnyen olvasható, szép nagy betűkkel van nyomva, a benne foglalt anyag, tárgy és tárgyalás tekintetében aligha bővebb mint a Bibliái történeteké.

Vegyük ehhez a szerző figyelmét. Kész művet kívánt nyújtani, lehetőleg hiány nélkül: de azokra is gondolt, kiknek az idő rövidsége és növéndékeik korlátossága miatt lehetetlen mindent feljeleniük. Megjelöli a helyet, hol elégséges a pusztá átolvásás; kitünteti a részleteket is, melyeket az érteleme csonkítása nélkül bátran el lehet hagyni.

Ez csak a külső, talán szabad ügy mondani, a teknikai kivétel, a kintös. Ebben a tekintetben is sokkal rokonszenvesebb, mint a Röder-bibliának mai nap is legtöbb helyen használt kérdés és feleletekből álló kidolgozása.

Érthetőség és könnyedség dolgában a Gerely bibliája sokkal több, mint a Röder-fele.

Írálya világos, tömört és szabatos.

Van ebben is pár kifejezés, mit a gyermek felfogásához mért más szóval lehetett volna kitenni: „tálatom”, „el-típor” 8 l. „emberiség”, „malaszt” 10 l., „kalmár” 104. l.

Van benne a szerző nyelvének egyéniségéből is valami: „mindenestül”, „testestül-leikestül”, „teszel”, „kivánjad”, hanem mindez nem oly fogyatkozás, miért a munka fölött pálcát lehetne törni. Kevés jóakarát, pár szó mindent helyre; fenakadást nem okoz az ilyesmi.

A figyelmes olvasónak azonban egyéb is szemébe ütlik. Lehet is ez nagyon valószínű, hogy a szerző az egri bibliától mindenben függetlenül akarván produkálni, itt-ott az irány, vagy az érthetőség kedvéért, ha fel nem is áldozza, ott elferdíti az értelmet.

A 8-ik lapon e helyett: „fájdalommal szülész” ezt teszi: „legyen sok bajod gyermekeddel” A Szentírás eredeti kitételének korántsem ez az értelme.

Ha már az érthetőségre törekedett, annak inkább eleget tehetett volna a következő sorban: „orcad veritékével edd kenyeredet.” A felnött ember ismeri ennek értelmét, de a gyermek mégis könnyebben felfogja, ha ez áll: keresd v. szerzd.

Továbbá: hol van a Szentírásban megírva, hogy Kain és Abel áldozatánál égből jött tűz az Abelére? Ezt Szent-Jeromos mondja.

De ha így, akkor miért füstöl az illusztráció a Kain személgabonája is?

Már pedig a „Kis képes biblia” 11-ik oldalán, felülről lefelé a 12-ik sorban olvashatjuk: „Abel áldozatára tűzet bocsátott Isten, mert tetszett neki Abel jó szíve, de a Kain áldozatára nem tekintett.” A Szentírás szövegébe még a szentatyák magyarázatát sem szabad beleszőni.

Csupán ez a pár hely öltött szembe. Lehetséges, hogy a használat, midőn nem futólagosan, de minden szót megfontolva halad a hitoktató, többet is feltár, hanem ez a szerző érdemét és könyve értékét nem csökkenti. Egy újabb kiadás az ilyen apró hibákat kidobhatja.

Az események úgy az Ó, mint az Újszövetségből ke-rekdeden vannak csoportosítva, vagy szétválasztva. Minden tárgyalat rész kész egész.

Ennek a „Kis képes bibliának” (részben az első kötetnek is) kiváló előnye az a 70 egész oldalra nyomott fa-metszetis, mi valóban ajánlatossá teszi. Minden egyes kép oly hü, annyira találó, hogy ezekről rövid idő alatt a gyermek szívébe lehetne plántálni az egész Szentírás kimagasló eseményeit.

Ismeretes a szemléltetés fontossága. Szerző tehát nagyon helyesen járt el midőn erre különös gondot fordított.

Igaz ugyan, hogy ilyen, vagy nagyobb méretű szemléltető képeket is most könnyű beszerezni, hanem szem elő, téveszteni nem szabad, hogy nemcsak a felszeg illusztráció de a többféle is zavarja a gyermek felfogását.

Nincs tankönyv, melyben több-kevesebb kifogásolni való ne lehetne találni.

A „Kis képes bibliák”-ban — dicséret érte a szerzőnek — nagyon kevés a kívánni való.

Ha így áll a dolog, és ha egy az elemi oktatáshoz szánt hittani munkáról van szó, s ha e munka mellett csupán egyetlen, de a hosszas használatból eléggé ismert más van kezünk között, könnyű a választás.

Maradjunk a réginek, míg a célhoz könnyebben elvezetőt nem irnak; de ha oly munka jut kezünkbe, mely az eddig kényszerűségből alkalmazott tankönyv hibáit, hiányait, fogyatékosságait meglehetősen levette, akkor örömmel kell emez, mint megfelelőbb után nyúlani.

n. c.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: **Kóródy Péter dr.**
Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Péter János dr., Wagner Sándor, Zlamál Ágoston.**

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lye. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.